

סוף זמן קר"ש

עש"ק וישלח

8:38

עש"ק וישב 8:43

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדיי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק קפ"ו)

שנה י"ג גליון ט' (תקל"א)

נצטער על שירה

וירא יעקב מאד ויצר לו. ברש"י עמד על כפל הלשון וירא ויצר. ונראה לפרש שקודם אמר הכתוב שיעקב ירא מעשיו, אך מיד ויצר לו שנצטער שהוא מתיירא מבשר דם ולא זכר שהקב"ה שומרהו. כי חרפה היא לצדיקים לירא מאיזה נברא בעולם כמובא בחובת הלבבות שחסידי אחד התבודד ביער במקום סכנה מחיות רעות כששאל לו חבריו אם אינו מתיירא מהם, ענה שמתבייש מהביות"א אשר מאתו לבד ראו לפחד, להתיירא מאיזה נברא. ולזה התפלל יעקב, הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אותו, דהואיל וירא אנכי אותו, הרי זה מוכיח שעדיין אין אני ירא שמים כהוגן, ובכן אני זקוק לרחמיך הרבים שתצילני נא בחסדך אך שפוטני בזכותי ובמדת יראת שמים.

ארח ליה

מאן אחרים

וירא יעקב מאד ויצר לו. פרש"י וירא שמא יהרג. ויצר לו אם יהרגו הוא את אחרים. קשה מדוע היצר לו שמא יהרגו את אחרים, הלא ידוע דהבא להורגן השכם להורגו וא"כ בדיון ה"ל להורגו. וגם צ"ב בדברי רש"י אם יהרגו הוא את אחרים, למה נקט בלשון מלת אחרים". ונראה עפ"י דברי הגמ' בבירור קיסר (כשרצה ללך לחרוב את ירושלים) שערך ואזל ואיגרי ונפק מיני רבי מאיר. והנה אמור בגמ' אסקיו לרבי מאיר "אחרים". ולזה כיוון רש"י ויצר לו, אם יהרגו הוא את "אחרים", היינו רבי מאיר שעתידי לצאת מורעו של עשו.

לכארי

אעפ"כ לא נתקיימו

עם לבן גרתי. פרש"י עם לבן

גרתי ותר"ג מצות שמירתו. ומקשין לשם מה הודיע זאת לעשו, מה לו לעשו אם יעקב שומר התורה. ופירש בזה אבי מורי ורבי זצ"ל, דרש"י מביא שאמר לו ויהיה לי שור וחמור שלא יתקנא בו על הברכות דהא לא נתקיימו בו, שאביו בירכו מטל השמים ומשמני הארץ, ושור וחמור אינם לא משמנים ולא משמני הארץ. אך יוכל עשו לטעון, שבאמת שפיר חלו הברכות עליו, ומה שלא נתקיימו בו בפעם הזה היינו מחמת שלא שמר את התורה, והברכות נתנו לו רק בתנאי שיקיים התורה כדכתיב והיה כאשר תירד וגו', וברש"י דכשיעברו על התורה לא יתקיימו בברכות בידן. על זה שלח לו יעקב לומר ותר"ג מצות שמרתי, ואעפ"כ לא נתקיימו בי הברכות, וממילא אין לך להצטער על הברכות שהרי לא חלו עלי.

כל העוסק בתורה

עם לבן גרתי. פירש"י גרתי בגימטריא תר"ג כלומר עם לבן הרשע גרתי ותר"ג מצות שמרתי עד כאן לשונו. לכאורה איך אפשר ששמר כל התר"ג מצות הלא לא קיים מצות כיבוד אב ואם. גם הלא בלתי אפשר לאיש יחיד לקיים כל המצות כידוע, ומה גם בחוץ לארץ ובבית לבן, אך אפשר לומר בסייעתא דשמיא דרש"י מדויק וכתב ותר"ג מצות שמרתי" ולא כתב קיימתי, והכוונה על פי אדאתא ברש"י פירשת ואתחנן

ממעיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

וישלח

ושמרתם זו משנה. והיינו שעל ידי הלימוד קיים כל התר"ג מצות דכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה כדאימא בגמרא מנחות ואחי שפיר.

שני אופנים

הצילני נא מיד אחי מיד עשו. וקשה כפל הלשון מיד אחי מיד עשו. ונראה דהנה כתיב בשיר השירים, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונדרות לא ישטפוהו. וכפל הדבר 'בואר, כי הנה יש לנו לירא מן העכ"ם בשני אופנים, הא' שלא ירעו ויצערו אותנו, והב' שלא יתקרבו ויתחברו לנו יותר מדאי פן יחטיאו אתנו ללמוד ממעשיהם. דאגה הראשונה נקראת מים רבים, כמו שמצינו הלשון מים הדיונים, מים הרעים, ונדרות הוא לשון שלום כמו שכתוב גני נוטא אלי' כהנר שלום. ואמר הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה של הקב"ה לישראל עמו, שכל מיני רציחות רעות לא יועילו להפריד אותנו מהש"ת, וגם נדרות לא ישטפוהו, שגם דרך השלום וההתקרבות לא יועיל לשטוף על האהבה ולמשוך את האהבה חלילה אליהם. וזה שביקש יעקב, הצילני נא מיד אחי, שלא יהיה לי התחברות עם עשו "כאיש לאחיר" שלא יחטיאני, וגם "מיד עשו", שלא ירע לי "בחרבו של עשו".

וזכור את

קאי על המזלות

במדרש וירח לו השמש, מכאן ששמוי האבות את השבת, וצ"ב. ויל"פ עפ"מ שחקר בספר פרשת דרכים הארץ שמור האבות את השבת, שמא דין בני נח להם ונכרי ששבת חייב מיתה עיי"ש. ואפ"ל דהנה נכרי ששבת חייב מיתה מטעם הציווי יום ולילה לא ישובות, אולם בישראל היו הפי' יום ולילה לא ישובות המזלות, שהם משועבדים לישראל ואף לשנות סדר הילוכם הנקבע להם מש"כ כפי הצורך לטובת בני". משא"כ לבני נח הציווי של יום ולילה לא ישובות על בני אדם, שלא ישובותו הם, וזה פירוש המדרש וירח לו השמש לצרכו שלא בעונתו, מוכח שהציווי של יום ולילה לא ישובות קאי על המזלות שמשועבדים לישראל מקיימי התורה לעשות כרצונם, ואין הכרח בקרא על איסור שביתה, ומעתה לפי בחיתם היו ראשים לשמור את השבת אף אם דין ב"ל להם והבן.

דברי יאל

מלכות שמים

וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעיר, פירש"י עשו לבדו, וארבע מאות איש שהלכו עמו נשטמו מאצלו אחד אחד. ויתבאר בהקדם מה שכתב בתפארת שלמה בפרשתו, לפרש דברי רש"י וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש. כי ידוע שמכל מצוה ומצוה שירא מלאך, והנה עיקר התקנה להכניע שר של עשו הוא ע"י קריאת שמע, וזהו הרמז מלאכים ממש, ראשי תיבות מ'קבלת מ'לכות ש'מים, היינו המלאכים היוצאים מכותנת קריאת שמע. וזהו כוונת רש"י נשטמו א"ח א"ח ד', היינו שהכניעם יעקב אבינו בכח קריאת שמע שלו, באמרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד".

דברי יאל

וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעיר

וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעיר, פירש"י עשו לבדו, וארבע מאות איש שהלכו עמו נשטמו מאצלו אחד אחד. ויתבאר בהקדם מה שכתב בתפארת שלמה בפרשתו, לפרש דברי רש"י וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש. כי ידוע שמכל מצוה ומצוה שירא מלאך, והנה עיקר התקנה להכניע שר של עשו הוא ע"י קריאת שמע, וזהו הרמז מלאכים ממש, ראשי תיבות מ'קבלת מ'לכות ש'מים, היינו המלאכים היוצאים מכותנת קריאת שמע. וזהו כוונת רש"י נשטמו א"ח א"ח ד', היינו שהכניעם יעקב אבינו בכח קריאת שמע שלו, באמרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד".

ביר משה

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת וישלח

מס' סוטה מה: עד מז.

פרשת וישב

מס' סוטה מה: עד סוף מס'

בלמוד מס' סוטה רואים כי היצר
לחיות לבד עביר, ובדרך הטבע א'
אפשר להחבר, ואין ורק כח קדושת
למוד התורה אפשר לנצח שינויות
הקשים, ואז יש תקוה לחשאר יחודי כשר.
דבריו רבתי שליט"א בחזנות מס' סוטה

י"ב כסלו תשע"א

מעייין השבוע

איסור הסתכלות פני אדם רשע

ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלקים ותרצני. הקשו המפורשים אין הסתכל יעקב בפני עשו הרשע, הא אמר' בגמ' מס' מגילה (כ"ט ע"א) דאסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע, גם קשה אין השוה יעקב ראיית עשו כראות פני אלקים.

החידא' בס' נחל קדושים מביא בשם מוה"ר יונתן שהשוה יעקב ראיית פני עשו כראות פני אלקים, דאחז"ל שאסור להסתכל בקשת ולבנה ובעת נשיאות כפיים להכניס מחמת קדושה, וכן אסור להסתכל בפני אדם רשע מצד הסטרא אחרא, וכענין כתב בספה"ק ישמח משה שאמר יעקב אבינו כי ע"כ ראיתי פניך ר"ל ראיית פנים שלך הוא אצלי כראות פני אלקים שאסור ה"נ אסור להסתכל בפני אדם רשע, זה אסור וזה אסור רק זה להפכו וזה להפכו זה לגדול הקדושה וזה להגדילו עד אין סוף לגדול הסומאה מגדול הרשעות רוצח וגולן, ומוסיף החידא' שדוקא הסתכלות אסור אבל רא' בעלמא מותר, וכן עשה יעקב שלא הסתכל בעשו אלא רא' בעלמא והיה חש שעשו אלקים, קשת ולבנה ואמר כי ע"כ ראיתי פניך רא' קלה כראות פני אלקים, קשת ולבנה וכיוצא שאין להסתכל בהם אלא לראות, ואני מחשיבך הרבה לעשות יקר וכבוד, ולפי האמת הוא כיון השואה להסתכלות הא כדאית' שלא יומשך מסט"א והא כדאית' שלא יהנה מקדושה.

בחת"ס מביאר עפ"ד רבו ההפלאה בטעם האיסור להסתכל בפני אדם רשע, משום שעי' כך מושך עליו מטמאתו, ואמנם צדיקים גדולים יכולים הם בהסתכלותם בפני רשע להוציא ממנו מעט ניצוצות שבו הם הבחינו אותו ע"ד (ברכות נ"ח ע"א) יהב ב' עיניו ונעשה גל של עצמות, ואמנם רשע שכבר חוסר ממנו כל טוב אזי אסור שוב להסתכל בו כי אולי ימשוך לעצמו מקדושת הצדיק שבאור פניו, ולפי דבריו ממשך החת"ס שעי' ממנו של אדם מביא ניצוצות אורו למי שננתנו, והיות שעשו היה מרכבה לס"מ חשש יעקב פן יזיק לו ראיתו פניו כח הקדוה לו דורון להמשיך לעשו קצת אור ע"י מעותיו. ובוזה יובן מש"כ כי על כן ראיתי פניך וגו' דהיינו שעי' לקיחת המנחה ויומשך עליך קצת קדושה אני יכול לראות פניך ואיני צריך לחשוש שאתה תמשך קדושה מאור פני עיי"ש ב'.

בספה"ק דברי יואל מפרש בבחינה דומה לזה, עפ"ד הקדושת לוי (בדרושים לפורים) שכשצדיקים רוצים לשרב הרשעים אזי מפרידים אותם מסטרא שלהם להביאם לסטרא דקדושה, וידוע מש"כ בספה"ק אגרא דכלה דכח הפועל בנפעל, דעי' שלוקחים מעות או איזה חפץ מאדם רשע משפיע על המקבל ממדות הרעות של הניתן, עיי"ש, והנה מדה טובה מרובה שאם לוקחין דבר מצדיק משפיע קדושה על המקבל וא"כ כששלח יעקב דורון לעשו השפיע על כח קדושה ונתקן אותו מסט"א, ובאותה עשה נכמרו רחמיו על יעקב שנדבק בו איזה בחי' מתרומיות מידותיהם של ישראל שהם רחמנים בשינוים וכו' וע"כ באותה עשה הותר לו להסתכל בפניו שגפר משורש סט"א ורק אח"כ חזר לסורו לבתחילה, וז"ש ולקחת מנחתי מיד, יהי מותר לי להסתכל בפניך ע"י שישפיע הדורון עליך כח דקדושה.

עוד מפרש מרן זי"ע עפ"ד ספר חסידים דבמקום סכנה ופיקוח נפש שותר להסתכל בפני אדם רשע, ויעקב אבינו פעל באותו הדורון ששלח לעשו פועל דמיונו על כל הדורות שיכולו לשחד את עשו בדורון, וע"כ הפציר בו כ"כ שיקבל את הדורון שהיה היה הצלת ישראל עד סוף כל הדורות איך אין לך פקוח נפש גדול מזה וע"כ הותר לו להסתכל בפניו וז"ש ולקחת מנחתי מידי והי' פקוח נפש, ע"כ ראיתי פניך שהותר להסתכל בפני אדם רשע.

נתנדב לע"נ האשה החשובה מרת מוחלה ע"ה בת הגה"צ ר' מאיר זאב הכהן הי"ד נפטרה י"ג כסלו - היות שלא הניח זש"ק נא ללמוד משניות

הילולא דצדיקא

הרה"ק ר' ברוך ממעזיבוזש זללה"ה
י"ח כסלו תקע"א

עובדא ידענא אטור קבלתי בשם הגה"ק מרן המגיד מקאזניץ ז"ע (בעל עבודת ישראל) אשר היה (בפרט לעת זקנותו) זקן מאוד בנפשו, ובכל פעם שהתגבר עליו מחלה, שלחו (עפ"י רצונו ומצוותו) אחרי הגה"ק היהודי מפרשיסחא ז"ע הסמוך לשם, לבוא ולבקרו. ובבוא לבקרו, אז נשמע השמועה לא טובה ר"ל כי נסתלק לעוה"ב הרב הקדוש ר' ברוך ז"ע בק"ק מעזיבו. ומובן ממילא כי לא הודיעו זאת להמגיד הק' בקאזניץ בעת חליו, למען לא יצטרע ויסתכן ביותר ח"ו, כי המגיד הק' היה מאוד ממוקיר ואוהביו הרב הקדוש ר' ברוך זצ"ל (ואם היה סוחר א' מאנ"ש מקאזניץ או ממדינתו בארץ פאדאליען סמוך למעזיבו, הקפיד מאוד עליו שילך להק"ק ר' ברוך הנ"ל) ובבוא הגה"ק היהודי מקאזניץ בחדר החיצון, שאל לבניו הקדושים של הרב המגיד הנחלה, אם הוא יודע כבר מהשמועה הנ"ל מפטירת הה"ק ר' ברוך, ויענו לא. ופשיטא כי ההזריז ואשר יבין ממילא שלא יזכיר מה לפניו שום רמז ורימא כנ"ל. והגה"ק היהודי הלך פנימה לחדר המטות להגה"ק המגיד מקאזניץ והמתק עם סוד איוה מיוטניץ אשר ידבר וליחש להחולה באזניו, ומיד נראה אותות הטבה כי הוטב להמגיד הגה"ק מקאזניץ. ואח"כ סיפר היהודי הקדוש כי לחש לו באזניו אשר הה"ק ר' ברוך ממעזיבו כבר נסתלק מעוה"ז לעוה"ב, באשר הבין היהודי הק' בעומק חכמתו שזוהו סיבת חליו כעת אשר תקף ל' עלמא טובא (להק' מקאזניץ) שהוא אוהבו של הה"ק ר"ב הנ"ל, ומתדבק ומקשר א"ע עמו בכל יום בתפלתו, כמו עם צדיקי הדור האמתיים שם בחיים חיותם, בפרט לאותן הדבקים בלבו ומוחו ושורש נשמתו. ולאשר הה"ק ממעזיבו נסתלק כבר והוא לא ידע מזה, ובעת התקשרו עמו (בחקת שהוא חי) היה מוכרח ח"ו לעלות עמו ולהסתלק מעוה"ז ולהתדבק שם עמו בעולם העליון. וכאשר גילה זאת לו ולחש באזניו, אז ידע כבר כי אין לקשר עמו בבחי' הצדיקים החיים בעוה"ז. (דברי תורה, מהדו"ג אות סא)

בעיר אוסטראה ה' עוד מגיד (בנוסף להרה"ק מוהר"ר יעקב יוסף זצוק"ל בעמח"ס רב ייבי עה"ת) איש קדוש ומחבר ספר מעין החכמה (הרה"ק מוהר"ר אשר צבי זצוק"ל). והיה המנהג שדרש הרב ר' המגיד דשם שני שבועות, והמגיד הנ"ל שבת א'. והרב ר' ברוך בנערותו למד אצל הרב מעין החכמה. ואח"כ כשנתפרסם הרב ר' ברוך פ"א היה באוסטראה, והיה האכסניא שלו מנגד לבית המגיד הנ"ל. וחשב המגיד שבדאי יבוא ר' ברוך לשאלו בשלומו, וחלף איוה ימים ולא בא. וחשב שיבוא בודאי ביום השבת, ועבר כל השבת ולא בא. וחשב עוד שיבוא ביום נסיעתו לשלום. וכאשר רצה ללכת הלק המגיד להחלון, וראה שכבר נשאו התפצצים להעגלה ואינו הולך אליו, ועמד כך להביט בהחלון. הרב ר' ברוך נכנס להעגלה, והעגלון התחיל ללכת, ולא רצו הסוסים לילך בשום אופן, והכה אותם מאוד, ורקדו הסוסים למעלה מאוד ולא הפסיעו להלך פסיעה אחת עד שהיה איוה משך זמן. עד שענה המגיד די לצער להצדיק ונסע לשלום. ובפעם ה' כשבא הרב ר' ברוך לאוסטראה נכנס תיכף אליו. (כתבי ר"י שו"ב)

פ"א שבת הרב מבארדיטשוב (הרה"ק בעל קדושת לוי זצוק"ל) במעזיבו. ודרכו של הרב ר' ברוך היה להתפלל בבוקר בהשכמה. והתפלל כדרכו והלך לביתו וסעד כדרכו. ורק עם הקוּגיל צוה להמתין על הרב, והרב האריך בתפלתו, ואח"כ כשגמר תפלתו נכנס לבית הרב לאכול, וסדור לפניו הלחמים והיין גפן לקידוש. ענה הרב ר' ברוך תדעו שבוקר יש חמשה לאוין, ומ"מ שפה המעכב האכילה מותר לספור, כמו כן אנו לא עכבתי האכילה של שבת בשביל כבודם. כאשר התפלל הרב מבארדיטשוב היה קולות וברקים, הלך הרב ר' ברוך לשמוע תפלתו, ובתו לשמע"ע על מוסף והוחיל עד קדושת כתר, ודימו שבדאי יתלוצץ ממנו דרכו כנווד. אך כשיצא אמר תדעו שקוב"ה עם פמליא של מעלה באו לשמוע קדוש כתר מצדיק הזה. כשביקש אותו שיאכל על שולחנו, אמר לו ובתנאי שלא תעשו התנועות שלכם, כידוע ממנהגו שהצדיקים העידו עליו שה' דוגמת ר' עקיבא היה אדם מניחו בוית ז' וכו' (ברכות לא.) והבטיח לו. בהשליך בקש מאתו ר"ל ברוך שיאמר תורה, א"ל שאינו יכול. והתלהב כדרכו. א"ל הלא התנית עמכם שלא תעשו תנועות שלכם. א"ל הלא אמרתי שאינו יכול. (כתבי ר"י שו"ב)

פ"א שבת הרב ר"ש קארלינער אצלו. ודרכו היה להתאחר מאוד. ועשה ג"כ הרב ר' ברוך כדרכו (הכוונה שהתפלל בהשכמה) אך צוה שידועוהו תיכף כאשר יגמור הרב הקארלינער תפלתו. כשהודיעוהו שגמר צוה לפנות את המוטפתת של השלחן לכל יהיה ניכר שום דבר שכבר אכלו, וצוה לסדר לפניו לחמים ויין גפן לקידוש, ועשה קידוש בכתחילה לבד ירגיש הקארלינער שכבר סעד. (כתבי ר"י שו"ב)

הרב דפולנאה (הרה"ק בעל התולדות יעקב יוסף זצוק"ל) היה שדכן של הרב ר' ברוך, ודיברו לו שידוך מאוסטראה עם גביר ימיוסח, ונמשך שני שבועות השידוך, ולבסוף נסעה אמו מ' אדיל בת הבעש"ט עם בנה לאוסטראה והיו על האכסניא, והרב דפולנאה הלך להצד השני וגמר עמהם. ובקרב אחר החתונה נתדלדל הגביר מנכסיו ונשאר הרב בלי משען ומשענה ובדוחק גדול, ושם היה הדאקטרי גארדן (הצדיק הקדוש מוה"ר אהרן זצ"ל) הידוע מתלמידי המגיד (הכוונה על המגיד הגדול הממעזיטש זצוק"ל), והיה זקן גדול כבן צ"ב שנים, וקיבל על עצמו מצוה זו לפרנס את הרב ר' ברוך כפי כל הצרכותו ואיש לא ידע מזה. והיה שולח בכל שבוע המעות עם חסיד אחד לאשתו של ר"ר ברוך. וכשנפטר גארדן נתוודע מזה לר"ר ברוך, והקפיד על החסיד שלא הודיעו מזה. וא"ל שאם היה יודע מזה בחיי הדאקטור היה יכול לעשות לו טובה גדולה, יותר מאשר נתוודע עתה, מרצ"מ.

הרה"ק ר' ברוך היה ברוגז מאוד על סדילקוב עבור אחיו הדגל מתנה אפרים שסלקוהו מהרבנות. פ"א היה הרב ר' יאסיל דוים אצלו והוא היה מעיר לאבער, והיה אולם מזונות אצל חותנו במעזריטש והיה אצל ר"ר ברוך (הכוונה שחותנו ה' ג"כ שם). יום ב' דשבוועות היה רעם גדול, ובת ר' ברוך, אדיל, היתה יושבת בשולחן כידוע, ותתחלחל מאוד, א"ל מה תתיראי, הדינער ילך לסדילקוב. כשנסעו חזרה הרב ר' יאסעלע וחותנו, והיה פרשת דרכים, א' הולך למעזריטש, וא' הולך לעיר לאבער, ואמר מרחוק עגלה נוסעת מלאה חסידים. כשניכר נסיעה של חסידים איך שישבים הרב על העגלה, והרב הולכים אצל העגלה. אמר לחותנו נמתין כאן ונראה מה זה, איך נוסעים כעת אחר שבועות. כשבאו להם שאלם מה זה, מהכין נוסעים. השיבו שנוסעים מעיר לאבער ששם שבת הרב מלובלין (הכוונה על החוזה הקדוש מלובלין זצוק"ל) שהיה נוסע אז להר"ר ברוך. ושאלו להם מה נשמע בשלחן. אמרו ששמעו דבר אחד שלא הבינו זה. שיהיה אמר ביום ב' דשבוועות שתמה על הר"ר ברוך בשמים, אחת... (שייבש עם בנותיו אצל השלחן). וב' איך פסק כב"ש שקידש את סדילקוב בדינר (ע' קידושין כ.). וישחקו, ואמרו אנחנו יודעים מה הוא זה, והוא היה המתקפה שלא יזיק בעיר סדילקוב. וסיפרו להם המעשה. אך מכל מקום היה הדינער בשם, והרס ב' ק' ג' בתים בלא אדם.

שמעתי מרמ"מ מבארבין ז"ל ששמע מפי ר' מרדכי רייצעס שהיה נשוא פנים, ומתחילה ה' עשירי וחסיד נוסע לר"ר ברוך, והוא היה אז באותו הפעם בעת שבה האפטיר (הכוונה על הרה"ק

האהוב ישראל זצוק"ל) ובטור לו שבא, והיה מחזיק בשלחן והפסיק סעודתו. וצוה לכל אנשיו שיכלו נגדו והיה פאראר גדול. וכשבא אליו בקש אותו לסעודה ונתן לו שלום אז. ומיד כשישב האפטיר אז התחיל לדבר על דרך הגזומא כדרכו. ור"ר ברוך הרבין את עצמו ונטה אנו אל פיו עד שסיים כל דיבוריו. אח"כ דיבר ר"ר ברוך תורה בשלחן, והיה שמח כל כך, שכאשר הושיטו לו בשר, והיה עצם עם הבשר, ולקח העצם והבשר והשליך על ר' מרדכי רייצעס הנ"ל מרוב שמחה, והיה לבוש אפטין מאטלס (זיד) ונעשה כולו שמן. ואח"כ כאשר הלך האפטיר מהשלחן, ענה ר"ר ברוך שמעויד לא ראה כ"כ גאלדענע גווייט בלשונן, כאשר רב בצדיק הזה.

הרה"ק מאפטא נסע אחר פטירת ר"ר אלימלך לר"ר ברוך. ונסע אתו איש אחד מחסידיו ר"ר ברוך, והוא הביא אותו לר"ר ברוך והתנה עמו שלא יזכיר גזומות שלו, כי חלילה יאבד ב' נפשות, שלו ושל האיש הנ"ל המביאו, כידוע מהקפדת של הר"ר ברוך. בש"ק התחיל לספר מהחתונה שלו שהביא פאבאוסקעס אם גדים לחתונתו, וה' פ' אלף פונט גדים. והאיש היה לו הרב עג"נ מסיפוריו, כמעט יצא נפשו, ואח"כ סיפר שהיה הרבה בע"ג מאוד, ובו (אולי צ"ל כ"א) היה לו זוג תפילין קטנים עם רצועות, והרכינו הבע"ג עצמם לתוך היאך שבשלו, ונפלו תפילין שלהם לתוך היאך, וכשנתנו לאכול, בכל לעפיל לאקשין הוציאו זוג תפילין קטנים, והוציאו ק"ג זוגות תפילין. אחר השלחן בכה האיש לפניו, מה רוצה מחייו ומחיי עצמו. א"ל שלא ידבר שוב. בבוקר סיפר מהטליפ עשעו לו על החתונה שהיה גדול מאוד עם שערות גדולות, עד שתחת כל שערה אחת היה יכול לנכנס קאזאק עם הושיגעו שלו בקומה, והיה יכול לעמוד תחתיו ולא תגע בו, ועוד יותר סיפורים כאלה. וא"ל אחר השלחן עוד כנ"ל. אח"כ אמר הרב ר"ב שמעולם לא שמע איש שיהיה לו א גולדענע וואג אין מויל כהר הרב מאפטא.

ממעזיין הפשט

למה שלח מלאכים

אל עשו אחיו ארצה שעיר. בעבור היות נגב ארץ ישראל ע"י אדום ואביו יושב בארץ הנגב, יש לו לעבור דרך אדום או קרוב משם, ע"כ פחד אולי ישמע עשו והקדים לשלוח אליו מלאכים לארצו. וכבר תפסוהו החכמים על זה. אמרו בבראשית רבה מחזיק באוני כולי וגו', אמר לו הקב"ה, לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב.

רמב"ן

אחד נגד אחד

וירא יעקב מאד. ואם תאמר, מאחר שפגעו בו מלאכים שבאו ללוותו ולשמורו כמו שביארו בפרשת ויצא, למה היה מתירא מעשו. אלא יש לפרש, המלאכים שפגעו בו האחד היה מיכאל שר שלו והאחד ממלא שרו של עשו, ובשביל כך וירא יעקב שכשם שמיכאל בא לעזרו כך סמאל בא לעזור לעשו.

חזקוני

א"כ ודאי מת

ויצא לו. מצינו היה על שהיה ירא מעשו לאחר שרביטוהו הקב"ה. מהרב אליא הכהן ז"ל, דבר אחר וירא כדפרישית. ויצא לו, לפי ששמע שהיה בא לקראתו להרגו, ומתחילה אמר יקרבו ימי אבל אבי ואחריהם וכו'. אמר אם כן יצחק אבי ירא מת, ולהא נחיה הא דקאמר אליו אבי יצחק, אף על פי שאין מיוחדין שם הקב"ה על אדם כל זמן שהוא חי.

דעת וקדים

אחר התפלה

אשר יולד לו בפדן ארם. והרי בנימין לא נולד בפדן ארם, אלא הכי קאמר אשר יולד לו על פי התפלה שנתפללה רחל בפדן ארם שאמרה יוסף ה' לי בן אחר, ומתוך כך מעלה עליו הכתוב כאילו נולד בפדן ארם.

חזקוני

התחרטו

ויהי ביום השלישי בדיונים כואבים. תימה הוא איך עשו בני יעקב מרמה גדולה כזאת אחר אשר שמעו להם לימול הרגום ביום השלישי. וי"ל שהיו מתחרטין ממצות מילה, ולשון כואבים משמעו מוכיח על זה שכן מצוינו לשון כאב גבי עבודה זרה.

פירוש הראש

הי ירא

ויבן לו בית שהה שם י"ח חדש קיץ וחורף וקיץ. מה טעם לא הלך יעקב ושהא בסוכות לפי שהי' ירא לעולם מעשו ולכן הי' ירא לגשת ולהתקרב אליו. וע"כ שהה בדרך לראות מה יהי' והי' שוהה זעיר שם זעיר שם כי גם בשכם הי' דעתו לשהות לולי המעשה שקרה לו מדינה בתו ואז אמר לו הקב"ה קום עלה בית אל וכו'.

ר"ע מברסטר

משול על עם רב

וישב ביום ההוא עשו וגו'. פירש"י דה' מאות איש שהיו עמו היכן הלכו נשמטו מאצלו אחד אחד. וכן לחזקו' שהי' כתוב לעיל מיניה אציגה מן העם וגו' משמע שבאותו יום ששב עשו למקומו עדיין הוא אצלו והיאך אפשר לומר שבשבעה איתו נשמטו וכו'. והיחיד הר"ר אליקים שהלכו עם עשו ד' מאות שרים וכל אחד אחד מהם היה מושל על רב ואותם הד' מאות שרים נשמטו מעם עשו אחד אחד והעם נשאר אצלו לכך אמר אציגה סא עמר מן העם.

רביא

וירא יעקב מאוד ויצר לו, פירש"י ויצר לו אם יהרג הוא את אחרים. וכתבו המפרשים שהכוונה על רבי מאיר שעתידי לצאת מעשו כמבואר בגמרא (גיטין נד:), ונקרא בשם אחרים כמאמרם (הוריות יג:). מאן אחרים רבי מאיר. ותמוה מדוע נתיירא יעקב אבינו בכאן דייקא במנה שיהרג את רבי מאיר.

(ב) ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, במדרש רבה (פס"ה ס"ג) באותה שעה נשא יעקב את עיניו וראה את עשו שהוא בא מרחוק, ותלה עיניו למרום, בכה וביקש רחמים מלפני הקב"ה, ושמע תפלתו, והבטיחו שהוא מושיעו מכל צרותיו בזכותו של יעקב, שנאמר (תהלים כ ב) יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב, וצריך ביאור. וי'ל בהקדם דברי קדשו של הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ע (הובא בהקדמת הספר נזיר השם) אהא דאיתא בזוהר הקדוש (שמות דף יב:) פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי, כד ישתלמון ויכלון כבי דמעות דבכה עשו קמי אבוי, דאינון אחיתו לישראל בגלותיה, כיון דיכלון אינון דמעון בבכיה דישראל יפקון מגלותיה, וקשה הלא מנת החורבן כבר בכו ישראל נהרי נחלי דמעות ואין אפשר שעדיין לא כלו דמעותיו של עשו, אולם דיוע (פסחים כט:) דמין במינו אפילו באלף לא בטל ומין בשאינו מינו בששים, והנה עשו בכה על הברכות שהיו דברים גשמיים מטל השמים ומשמני הארץ, ובכיותיהם של ישראל הם גם על דברים גשמיים הב חי ומוזני, והוא מין במינו, ולכן לא בטלים הדמעות של עשו, אבל אם יהיה בכיותיו על גלות השכינה ועל צער של מעלה, אז יתבטלו דמעות של עשו מין בשאינו מינו, וזהו ביאור הכתוב (שמואל א כז) מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם, היינו מדוע לא בא בן ישי מלך

דברות קודש

מכ"כ מרן אדמו"ר שליט"א

לפרשת השבוע

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

המשיח, יען שמתפללים רק על גשמיות לחם ומזון ולא על גלות השכינה, עכדה"ק. (ועיין בברך משה בפרשתו עמוד רכב לדרכו).

ועל פי זה יש לפרש מה דכתיב להלן בפרשה (ל)

(ט) ויאמר עשו יש לי רב אחי ילך אשר לך, ופי' בקולו של יעקב בפרשתו מה שאמר יש לי רב, ר"ל אני סובר כסברת רב. ולדרכינו הכוונה שאמר עשו ליעקב, אני סובר כסברת רב, דרב ס"ל (פסחים כט:) דמין במינו לא בטיל, וממילא אין דמעותיו בטלים בדמעות בני ישראל, דהוי מין במינו.

ונקדים עוד דברי מרן דו"ז זלה"ה בדברי יואל (לראש השנה עמוד סג) על מה שאמר חז"ל (עירובין יג:) גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא בקעו הלכה כמותו מפני שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו. דלפי זה יתכן כי מה שאין הלכה כרבי מאיר היינו דוקא בעולם הזה, שלא יכלו לעמוד על סוף דעתו, אבל להיות כי כלפי שמיא גלוי שאין בדורו כמותו, והקב"ה יכול לעמוד על סוף דעתו של רבי מאיר, שפיר הקב"ה כביכול פוסק להלכתא כרבי מאיר, עכ"ד. והנה כתב במלא הרועים דרבי מאיר ס"ל מין במינו בטיל, ולפי זה הבם דלהלכה רוב אמוראי ס"ל דמין במינו לא בטיל, מכל מקום כיון דרבי מאיר ס"ל מין במינו בטיל, גם הקב"ה פוסק כמותו, ועל כן אף אם אין אנו זוכים לכוון בדמעותינו למען כבוד שמים, והוי דמעותינו מין במינו בדמעות של עשו, עם כל זה צריך הקב"ה להושיענו דהוא פוסק כרבי מאיר דמין במינו בטיל. ובזה יתבאר מה שהיה יעקב אבינו מתיירא שמא יהרג את אחרים אז רבי מאיר, כי יעקב אבינו צפה על דורות העתידים וראה שיצטרכו להוושע על ידי פסקו של רבי מאיר, כי רק על ידי זה יקבל הקב"ה דמעותיהם לבטל דמעותיו של עשו הרשע, ולכן היה מתיירא שמא יהרגו את אחרים, זה רבי מאיר, וחז"ל לא היה פסקו לדורות העתידים דמין במינו בטיל.

והנה כתב הרמב"ם (פ' לך) שהאבות הקדושים עשו בכל מעשיהם פועל דמיוני לדורות הבאים ולבניהם אחריהם בכל דור ודור. ובכן י"ל כי לעת כזאת כאשר הלך יעקב אבינו אל עשו הרשע, רצה לפעול לטובת דורות הבאים, בזמן אשר לא יזכו לכוון בכל תפלותיהם אך ורק למען כבוד שמים, עם כל זה יתבטלו דמעותיו של עשו הרשע, וזה שאמר באותה שעה נשא יעקב את עיניו וראה את עשו שהוא בא מרחוק, היינו בדורות העתידים, תלה עיניו למרום, כי בשמים הקב"ה פוסק כרבי מאיר דמין במינו בטיל, ועל זה בכה יעקב אבינו וביקש רחמים מלפני הקב"ה והתפלל על דורות העתידים

לסיום מס' סוטה

חשיבות תפלות בני ישראל

ס'איז דא א ווארט פון הייליגן ראפשיצער רב ז"ל אין זרע קודש פ' יגש, ער זאגט ווען א איד שטעלט זיך דאווענען פארן הייליגן באשעפער, און ער מאסט זיך אביסל א חשבון הנפש, ווי אזוי גיי איך דאווענען צום באשעפער, בין איך דען עפעס ווערט?, זענען מיינע תפלות עפעס ווערט?, און ער ווערט ביי זיך זייער צוקלאפט און צובראך, זאגט ער אזוי, א איד דארף וויסן, אז אין וואסערע מצב ער זאל נישט זיין, ווען ער דאוונט צום באשעפער, דאוונט דער באשעפער צוזאמען מיט אים, און אפילו ער איז כאפס וכאין, זענען אבער זיינע תפלות זייער חשוב, ווייל דער באשעפער דאוונט מיט אים. טייטשט ער דעם פסוק אדוני שאל את עבדיו, אדוני גויט ארויף אויפן הייליגן באשעפער, שאל, ער דאוונט, את עבדיו, מיט זיינע קנעכט, ער דאוונט צוזאמען מיט יעדן איד, די משנה אין סוף מס' סוטה רעכנט אים ווי אזוי ס'וועט זיין בעקבתא דמשיחא, זאגט די משנה אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, בעקבתא דמשיחא אין די שוואכסטע דורות אז א איד וועט וועלן בעטן א תפלה צום הייליגן באשעפער, און ער וועט פילן ער איז נישט ווערט מתפלל צו זיין, אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, אונז האב מיר א טאטע אין הימל, און מען זעט א קליין קינד ווען ער בעט עפעס דעם טאטן, און ער קען נישט געהעריג ארויסזאגן זיין בקשה, העלפט אים דער טאטע, ער זאגט מיט אים מיט, און ער לערנט אים אויס ווי אזוי ער זאל רעדן, און דאס זעלבע טוט דער אייבערשטער מיט אונז, און אז השי"ת איז מתפלל ווערט יעדע תפלה נתקבל.

דינער למוסדות ב"פ מוצש"ק ויצא תשע"א

דכאשר יורידו כנחל דמעה בשעה שיצטרכו לישועות ורפואות, יקבל הקב"ה דמעותיהם ולא ידקדק אחריהם על מה שאינם על צער וגלות השכינה, כי זה עצמו שבני ישראל מורידים דמעות להקב"ה הרי הוא חשוב לפניו יתברך בכל אופן שהוא, ויכולים לבטל על ידי זה דמעותיו של עשו הרשע, ושמע ה' תפלתו והבטיחו שהוא מושיעו מכל צרותיו.

ועל פי זה יש לפרש מה שאנו אומרים בפיוט (שלש עשרה מדות), יהי רצון מלפניך שומע קול בכיות, שתשים דמעותינו כנאדך להיות, ותצילנו מכל גזירות אכזריות, כי לך לבד עינינו תלויות, ביאור הענין דהנה בימים הקדושים אנו מפילים תחנה ובקשה לפני מלך מתרצה בדמעות להוושע בישועה שלימה, ולזה מבקשים שתשים דמעותינו כנאדך להיות, שיבא לפניך נחלי דמעות של בני ישראל השופכים לב כמים, ותצילנו מכל גזירות אכזריות, להנצל מכל עקתן בישין, ואף אם לא זכינו לכוין בדמעותינו אך ורק למען כבוד שמים ויש חשש שיקטרגו המקטריגים דהוי מין במינו בדמעות של עשו הרשע ואינם בטלים בדמעות בני ישראל, עם כל זה כי ל"ך לבד עינינו תלויות, והקב"ה פוסק כרבי מאיר, ורבי מאיר ס"ל דמין במינו בטיל, ועל כן שפיר יתבטלו דמעותיו של עשו הרשע, וזכרה לשנת גאולה וישועה.

נתנדב לעילוי נשמת

האה"ח מרת שרה רבקה ב"ר לוי יצחק ע"ה נפטרה ו"א כסלו

ולע"נ האה"ח מרת צארטל ב"ר ישראל שלום הכהן ע"ה נפטרה ו"ב כסלו

לרגל השמחה בחצרות קדשינו

זיעה של מצוה מבטל דמעותיו של עשו הרשע

במס' כתובות (דף יז:) אמרו עליו על רבי יהודה בר אלעאי שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה ואומר כלה נאה וחסודה, רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת.

י"ל על פי מה דאיתא במדרש תנחומא (קדושים סט"ו) רבי אלעזר אומר שלש דמעות הויל עשו הרשע, אחד מעינו של ימין ואחד מעינו של שמאל, והשלישית נקשרה בעינו ולא ירדה, אימתי בשעה שברך יצחק את יעקב, בוא וראה כמה שלוח נתן לו הקב"ה שנאמר (תהלים פ ו) האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש. ובזוה"ק איתא (שמות דף יב:) פורקנא דישראל תליא כד ישתלמון ויכלון כבי דמעות דבכה עשו קמי אבוי, דאינון אחיתו לישראל בגלותיה, כיון דיכלון אינון דמעון בבכיה דישראל יפקון מגלותא.

ויש למצוא תרופה לנפשינו לבטל מי דמעות של עשו הרשע, על פי דברי האריז"ל (משנת חסידים מס' ניסן פ"ג מ"ג) בגודל התיקון שיוצא על ידי הזיעה שהאדם מוציע בעת עשיית המצות לכבוד פסח. ובשערי תשובה (סימן ר"ג סק"ב) הביא כן לגבי הכנות לשב"ק, ע"ש. (ועיין טו"ז א"ח סימן ת"ס סק"ב). ולפי זה יתכן לומר שעל ידי שמקיימים מצות הבורא בכוחות הגוף והאדם מוציע מן קיום מצוה, אזי מתבטלים דמעות של עשו באותו זיעה, ומי הזיעה במי הדמעות הוי מין בשאינו מינו, ושפיר בטל.

וזה יש לרמז בדברי חכמים שאמרו רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת, כי כבר אמרו דורשי רשומות כל"ה ראשי תיבות כ"י ל'ה' המלוכה, ומבואר בספרי קודש שעל ידי מצות שמחת חתן וכלה מתעורר הגאולה העתידה, שיתקיים יעד הנביא (עובדיה א כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה. וזה שהיה מרקד אתלת, היינו שהיה רוקד בהתאמצות יתירה עד שהיה מוציע הרבה, כדי לבטל בוזה הני תלת דמעות של עשו הרשע, ועל ידי זה נזכה לגאולה העתידה בעגלא ובזמן קריב.

על חומותיך ירושלים

בס"ד

בהצלחה גדולה נערכה בעזרהש"ת ביום ה' העל"ט המסיבה נחוצה **"מעמד היסוד"** לטובת הבית חינוך לאנשי ישוב הישן **"עטרת ירושלים"** בעיה"ק ירושלים, בבית הרה"ג רבי **בנציון לאוב שליט"א מו"ץ בקהלתינו, ומרבני ועד משמרת חומותיך ירושלים.** תודתינו עמוקה ניתן בזה לכל אנ"ש שהשתתפו בגוף ובממון, ובפרט להעסקנים החשובים שטרחו בעמל ויגיעה לטובת המסיבה, שבעזרהש"ת ה' לחיזוק רב להרה"ג המנהל שליט"א, והקב"ה ישלם שכרם. בשבוע הבעל"ט יסובב הרה"ג רבי אהרן דימאנט שליט"א מנהל המוסד, בבתי מדרשינו לקבץ נדבת לבם של אחבנ"י, ובקשתינו שטוחה לכל אנ"ש שלא השתתפו עדיין לטובת המוסד, ליטול חבל במצוה רבה הלזו ולהשתתף בעין יפה ורוח נדיבה לטובת המוסד.

בעיר קרית יואל יצ"ו התקיים בעזרהש"ת ביום ה' העל"ט מסיבה של מצוה לטובת הת"ת **"אור המאיר"** בעיר בית שמש יצ"ו בהנהלת המנהל הרב נחום בריזל שליט"א בבית הרה"ח ר' יצחק טייטלבוים הי"ו.

ובעזרהש"ת נערכה המסיבה בהצלחה יתירה, בהשתתפות ציבור גדול מאנ"ש החשובים, שכולם כאחד השתתפו בסכומים נכבדים, וה' לחיזוק גדול להנהלת הת"ת.

בברכת ברוך הבא מקבלים תושבי קרית יואל את הרה"ג ר' אברהם חיים אייזענבאך שליט"א מנהל הבית חינוך **"בית יעקב הישן"** בעיר בית שמש יצ"ו שהגיע לשערי עירינו לטובת הבית חינוך. יהא בואו לברכה

בשמחה הגנו מודעים לאנ"ש תושבי קרית יואל יצ"ו על הרחבת גבולי הגמ"ח **"זכרון משה"** בפתיחת האפיס חדש בעיר קרית יואל, בבנין הביהמ"ד **"אהל פיגא"** המפורסמת אין צריכה ראייה בפעולת הגמ"ח **זכרון משה** מאז התייסדות זה ג' שנים, כבר פעל גדולות ונצורות לבוא לסיוע שיש בו ממש, למנהלי המוסדות הקדושים על טהרת הקודש, בהחלפת ההעד טשעק"ס שמנהלים קיבלו בעת שהיותם פה בחו"ל לטובת מוסדותיהם, שכולם פה אחד מודים ומשבחים להנהלת הגמ"ח, שבאו לעזרתם בענין הנהוץ הלזו.

ובזה ניתן תודתנו עמוקה להני בעלי בתים ואברכים החשובים הי"ו שהפקידו סכומים נכבדים בהגמ"ח, שבזכותם ניתן האפשרות להנהלת הגמ"ח להמשיך בעבודת הקודש הלזו, ובזה הגנו פונים בבקשה לכל אנ"ש היקרים שכל מי שיכול לעזור בהפקדת סכומים בהגמ"ח נא לפנות המנהלי הגמ"ח בקרית יואל **האברך היקר מו"ה אשר מענדל כהנא הי"ו** ומשנהו בדומה לו **מו"ה מרדכי יושע לאנדא הי"ו.**

וזכות המצוה החשובה יגן בעד כל המסייעם להוושע כל מידי דמיטב.

מעמד קידוש ה' נשגב התקיימה ביום א' העבר בקרית יואל המעטירה כאשר מאות אנ"ש השתתפו בכינוס מיוחד **"לקדש שם שמים"** במטרה לקנות הקנסות שקנסו הבג"ץ הציניו את ההוריים החשובים אשר קדשו שם שמים בקיץ העל"ט והלכו לשיב במאסר ולא רצו לכופף את ראשם להבג"ץ הציניו שר"י.

בהמעמד נשמעו דרשות נלהבות ע"י היו"ר מו"ה שמואל שלמה טעלער שליט"א, "קול מלחמה" ע"י הגה"צ רבי שלמה רובין שליט"א רב ביהמ"ד ציעשנוב, "קידוש השם" ע"י הרה"ג ר' אהרן וויינבערג שליט"א, דעת תורה" מאת הגה"צ הדומ"ץ קרית יואל שליט"א. ודברים כהויות ע"י הרב בעל מסי"נ ר' ישעי' אייכלער הי"ו שנו"י יחד עם מו"ה הערשל פריעדמאן הי"ו.

ואכן הציבור נענו לקריאת הקודש ושלמו ממיטב הונם ואונם לקדש שם שמים.

ממעיינות רבותינו

בכח קדושת תפילין

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר ר"ל אותן שהם מלאכים לפניו תמיד דהיינו כח קדושת תפילין, כאמרוס ז"ל כי מלאכיו יצוה לך וגו' אלו תפילין של יד ושל ראש, ור"ל המלאכים הנעשים בכח קדושת תפילין הם תמיד עמו לשמרו, אל עשו אחיו ארצה שעיר מורה מאחיותיו בשער של ראש שהוא כתר בהטומאה נגד כתר בקדושה וע"כ היה איש שעיר, ע"כ שלח מלאכים דכח קדושת תפילין שהם על השער.

ישמח משה

שתי בינות

וישלח יעקב מלאכים לפניו וגו', יבואר על דרך המוסר, עפ"י מה שכתב הרי"ף בחדושי אגדות לפרש בין תבין זאת אשר לפניך כלומר בין תבין שתי בינות בכפל, אשר לפניך קודם לך, מאין באת וכו', ואשר לפניך שאתה הולך אליו, דהיינו ולאן אתה הולך וכו'. והנה, כל המריבה שהיתה לעשו עם יעקב היה בשביל עולם הזה וזה ששלח לו יעקב שאין מקום להתקוטט עבור זה, כי כצל ימינו עלי ארץ וזהו שנאמר וישלח יעקב מלאכים לפניו, היינו מה שקודם, מאין באת, ומה שהלך אליו הוא ולאן אתה הולך.

ייטב לב

שכינה מדברת

ויצו אותם לאמר כה תאמרונו וגו'. יש לדקדק חיתב לאמר שהוא כפל לשון, כיון שאמר כה תאמרונו.

ויש לומר עפ"י מה שכתב באור החיים עה"פ וישמע את הקול מדבר אליו, וז"ל לפי מה שכתבנו במקומות אחרים כי דיבור היוצא מה' היה נוצר ממנו מלאך והוא המדבר לנביא, והוא אמרו הקול מדבר אליו, פ"י קולו של הקב"ה מדבר לו, ועכ"ל. והנה אמרו חז"ל שכינה מדברת מתוך גרונו של משה, וא"כ גם מה אשר ידבר משה נוצר ממנו מלאך, והוא המדבר למי שהיה צריך למשה לדבר, וכן ביעקב שהיה במדרגה כמשה, וכחזא אולי כנודע, וזה שאמר הכתוב ויצו אותם לאמרו כה תאמרונו, היינו במה שצוה מזה הדיבור נעשה מלאך שהיה מדבר כה תאמרונו וגו', והבן.

עצי חיים

מלחמת היצר בהמשכת הדורות

המפרשים הקשו למה לא לחם המלאך עם אברהם ויצחק רק עם יע"א. אך התירוץ הוא פשוט שעם יחיד ובפרט כשכבר השלים עצמו כבר אין לו עסק עמו ולא איכפת לו כ"כ, אבל אם רוצים להרבות ידויות בעולם ולגדל בנים, זה כואב לו ושם אינו מניח עצמו. והנה אברהם אבינו ה' כולו בנס וגם יצחק אבינו כשנולד עקר ה' ולא חשבו שימשכו ממנו דורות, והיכן נודע בעולם שיהי' כלל ישראל, רק אצל יע"א תנוודע זאת שהוא ה' הראשון שהעמיד י"ב שבטים, כי על חינוך יהודי שיומשכו ממנו דורות ישראל שם הוא מתגבר בעיקרו ושם הוא המלחמה היותר גדולה, ובדבר שיכול להזיק חלילה לדורות ביסודות האמונה ובגידול בנים ובגידול תלמידים ובהרצת ידויות ותורה וטהרה בישראל שם מונח המלחמה היותר גדולה.

דברי יואל

אלקים יבקש את הנדרף

מצינו טעם הגון על שלא השתחוו בני השפחות אל עשיו, דהנה האלקים יבקש את הנדרף, ולא זו בלבד שהקב"ה מושיעם להנצל מידי מבקשי רעתם, אלא עוד מאמץ את רוחם ומוחזק כוחות נפשיהם לעמוד נגד רודפיהם, ומכיון שהיו בני השפחות נרדפים ה' להם אומץ ונבורה מאת האלקים יתר על שאר כל השבטים לבלי להכנע לעשו, ומה גם שהיה ה' נכון לבם בטוח שינצלו מידי יוטר מכל בני יעקב מאחר שהאלקים יבקש את הנדרף, ולכן לא השתחוו בני השפחות לעשו. וזה ששאל עשו מי אלה לך, פ"י מי אלה שאינם נכנעים ואינם משתחוים לי, ועל זה השיב יעקב אבינו יולדים אשר חנן אלקים את עבדך, שהילדים האלו באים בכח שם אלקים המגין על הנדרפים, ככתוב והאלקים יבקש את הנדרף.

ברך משה פרישתו, עמוד רח

כל הנכנסים בזכות התשב"ר

וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. אפשר לומר בהקדם מה שחקרו הקדמונים (עיין ראש דוד פ' תצוה) איך מותר להנות מטוב עוה"ז הלא יעקב ועשו חלקו בשני עולמות, יעקב נטל עולם הבא ועשו נטל עולם הזה, ולפי זה הלא גזל הוא בידיו כי שייך כולו לעשו. ותיקן כ"ק מרן אמו"ר זללה"ה בברך משה (פ' ויצא עמוד קנט) על פי מה דאיתא בגמרא (שבת קט"ז) אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן. ויותר מזה מצינו במס' כלה (רבת פ"ב) תנא, בכל יום מלאך יוצא מלפני הקב"ה לחבל את העולם ולהפכו לכמות שיהיה, אלא כיון שהקב"ה מסתכל בתינוקות של בית רבן שיושבים בבתי מדרשות, מיד נהפך כעטו לרחמים. נמצא שאמלא הבל פיהם של תינוקות של בית רבן היה העולם אבד ונהפך לתוהו ובוהו, ובזכות תינוקות של בית רבן שעוסקים בתורה העולם מתקיים, ואם כן שוב התור לנו ליהנות מטוב עולם הזה כדין המציל מוטו של ים ומשילותו של נהר דהרי אלו שלו, עמ"ד. ולזה כאשר שאל עשו את יעקב אבינו על כל נכסיו מי אלה לך, והלא גזל הוא ממנו, ולזה אמר לו הילדים אשר חנן אלהים את עבדך, דכולם הם בזכות הילדים ותשב"ר.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א